

DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2020-26-2-14>
УДК 655.552(37.01:130.2)

Валерій Редько

Абриси психолого-педагогічних роздумів над філософською сутністю наукових доробків Світлани Черепанової

Рецензія на книги:

Черепанова С. О. (2015) Філософія освіти. Рефлексія над буттям роду. Повноліття в Україні як духовна консолідація соціуму: інтеркультурний проєкт. Львів : Укр. ін-т ЄВРОСОЦІУМ;

Черепанова С. О. (2020) Філософія освіти. Комунікативно-екскурсійний практикум: діалоги студентів про мистецтво та освіту: Львів (Україна) – Оксфорд (Велика Британія): Навч. видання / Для магістрантів спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 242 «Туризм». Львів: Растр-7.

Споглядаючи з вершин сьогодення різноаспектні етапи свого буття, кожна людина як суб'єкт, котрий був і є свідком різноманітних глобальних і менш помітних історичних і соціальних трансформацій, що змінювали не тільки траєкторію розвитку світової спільноти, а і її власну, щоразу постає перед вибором відповіді на вічні запитання, що об'єктивно виникають: «Чи завжди правильно мені вдавалося визначати свої місце і роль у швидкоплинних світових процесах, а також у родинних як їх похідних?». Це саме ті середовища, де існує можливість проявити свою ідентичність, особистісну сутність і своєрідність, властиву лише їй (людині), оцінити власні дії у цих процесах як відбиток усвідомленої діяльності.

Уявляється, що саме на тлі цих сентенцій доцільно оцінювати концепти творчих наукових доробків доктора філософських наук з філософії освіти Світлана Олександрівна Черепанової, котра взяла на себе непросту відповідальність презентувати власні думки (підставою є її багаторічний науково/педагогічний досвід) довкола деколи суперечливих, утім важливих тем співіснування нових генерацій в сучасному глобалізованому, мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі.

Актуальність і значущість порушених авторкою питань, оригінальність форм їх інтерпретування дозволяють говорити про їх новизну у сфері філософії освіти. Висловлені думки ніяким чином не спростовують і не заперечують досвід, набутий нашими праотцями, а, навпаки, по-

© В. Редько, 2021

стійно слугують підґрунтям для умовиводів авторки. Проблема зв'язку поколінь як об'єктивна життєва потреба у роботах авторки набуває духовно-ціннісного смислу і чітко простежується у сприйнятті історичної та родової пам'яті [Черепанова 2008].

Домінувальна сьогодні гуманістична парадигма людського буття трансформується в глобальну проблему і стає визначальною тенденцією в галузі філософії освіти, а відтак, змушує кожного замислитися над сутністю власного буття і, насамперед, своєї місії в згаданій авторкою системі «родина – нація – світ». Адекватне усвідомлення сутності зазначеної системи можуть забезпечити різні способи її сприйняття, втім серед них, на мій погляд, вербальна форма спілкування є беззаперечним чинником впливу на глибоке осмислення об'єктів як «образів вічності», розташованих довкола нас, і оцінювання їх значущості для духовного розвитку поколінь.

Феномен комунікації в роботі пані Світлани слугує важливим засобом порозуміння між суб'єктами, яким характерні не тільки різні мовні засоби вираження думок, різне ставлення до культурних та історичних об'єктів, не властивих власній культурі чи культурі свого народу, зрештою, різний менталітет, у тому числі глибина світосприйняття побаченого і почутого. Усе це та інше засвідчує про тенденцію на новітні та нестандартні технології навчання, про ефективні чинники впливу на розвиток сучасного молодого покоління.

Вочевидь, не безпідставно презентовані матеріали знайшли не байдуже ставлення до них із боку науковців та педагогів-практиків – 14 рецензій та відгуків засвідчують підтримку авторської пропозиції запровадити в Україні День Повноліття у статусі державного, адже на переконання автора це передусім сприятиме нашій духовній єдності [Черепанова 2015].

Водночас об'єктивно виникають кілька запитань:

Чи гідно ми оцінюємо історичні та культурні пам'ятки, що майже щоденно споглядаємо довкола нас? Чи не стали вони для нашої свідомості буденним і звичним явищем?

Чи не позбулися ми того святого, що, на жаль, деколи нівелюється у нашому світосприйнятті та з часом певною мірою відштовхує подалі від, можливо, недостатньо оцінених творінь людської величі в різних поколіннях, повз які ми деколи індиферентно проходимо, замість того, щоб по-новому зачаруватися ними?

Чи не є це своєрідною ознакою недостатньо сформованої в нас духовності як важливого феномена взаємозв'язку поколінь, який детермінується свідомістю, традиціями, ставленням до того, що нас оточує, зрештою, рівнем освіченості та вихованості?

До таких думок спонукає й нове, але не останнє навчальне видання цієї авторки [Черепанова 2020].

Діалоги, які ведуть Соломія (Львів) та Джон (Оксфорд), охоплюють різні аспекти українсько-англійських культурних зв'язків, львівські архітектурні пам'ятки (Оперний театр, Площа Ринок та ін.), питання філософії освіти, традиції надання імені (чому саме Соломія) в Україні (що спонукало Джона дослідити історію свого імені), охорони історичних споруд (зокрема замків в Україні та Англії), особливості навчання в Оксфорді тощо. Це лише незначна доля культурно-історичних об'єктів, якими, справді, можна зачаруватися під час їх споглядання та рефлексії щодо їх сутності.

За змістом і формою реалізації видання може слугувати зразком технології упровадження інтерактивних форм спілкування, ілюструє ефективні способи реалізації через комунікацію чуттєвих і раціональних сфер свідомості молодого покоління, до чого прагне пані Світлана. Такі форми мовленнєвої взаємодії різномовних і різнокультурних суб'єктів сприяють не тільки збагаченню їхнього світоглядного досвіду, але й розвитку їхньої комунікативної культури, пізнавальних інтересів.

Причому зазначене видання (2020) є продовженням авторського підходу, згідно з яким здійснюється підготовка та проведення студентами екскурсій художнього змісту (музеї, скульптура, архітектура Львова), розвиток навичок вести діалоги про мистецтво та освіту країн, мови яких вивчаються. Саме такі проблеми методологічно визначають зміст художніх діалогів студентів. Діалоги-екскурсії для студентів, підготовлені українською, англійською, німецькою, французькою, іспанською мовами, презентують цікавий попередній доробок [Черепанова 2007].

Під час художньо-пізнавальних екскурсій студентами опановуються досвід інтерактивного спілкування, відповідні йому методи, зокрема аналіз, конкретизація, узагальнення, міжкультурний діалог, компаративізм, проблемний. Праксеологічно-комунікативного значення набуває удосконалення навичок мовленнєвого етикету різними мовами (українська, англійська, німецька, французька, іспанська).

Отже, ознайомлення зі змістом і технологіями реалізації оригінальних творчих напрацювань С. О. Черепанової об'єктивно спонукає до рефлексії щодо сенсу буття та своєї місії в ньому, а також дає змогу відповіді на низку питань, які виникли в результаті усвідомлення матеріалу посібників. Кожна з підготовлених наукових робіт містить у собі оригінальні, сміливі та глибокі ідеї, котрі здатні сприяти пізнанню місця і ролі сучасного молодого покоління в змінних міжнаціональних і міжкультурних процесах і визначенню свого «Я» в глобальних структурах світової спільноти.

Підсумовуючи презентовані абриси своїх роздумів над порушеними авторкою проблемами, вважаю доцільним ствердно зазначити, що вони здатні слугувати методологічним підґрунтям для формування суджень усіх тих, кого цікавлять питання розвитку освіти та культури сучасної генерації учнівської та студентської молоді.

Посилання:

- Черепанова, С. О. (2020). *Комунікативно-екскурсійний практикум. Діалоги студентів про мистецтво та освіту: Львів (Україна) – Оксфорд (Велика Британія): Навч. видання /Для магістрантів спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки», 242 «Туризм»*. Львів: Растр-7.
- Черепанова, С. О. (2015). *Філософія освіти. Рефлексія над буттям роду. Повноліття в Україні як духовна консолідація соціуму: інтеркультурний проект*. Львів : Укр. ін-т ЄВРОСОЦІУМ.
- Черепанова, С. О. (ред.) (2007). *Філософія освіти і педагогіка: цінності культури. Комунікативний етикет: Україна. Велика Британія. Німеччина. Франція. Іспанія: навч. посіб.* Львів: ТЗОВ «Простір-М».
- Черепанова, С. О. (2008). *Філософія родознавства: Навч. посіб. / Передмова проф. В. Г. Скотного*. Київ: Т-во «Знання», КОО.

References:

- Cherepanova, S. O. (2020). *Communicative excursion workshop. Students' dialogues about art and education: Lviv (Ukraine) - Oxford (Great Britain): Teaching edition / For undergraduates majoring in 011 "Educational, pedagogical sciences", 242 "Tourism"*. Lviv: Rastr-7. [In Ukrainian].
- Cherepanova, S. O. (2015). *Philosophy of education. Reflection on the existence of the genus. Adulthood in Ukraine as a spiritual consolidation of society: an intercultural project*. Lviv: Ukr. Inst. EUROSOCIUM. [In Ukrainian].
- Cherepanova, S. O. (ed.) (2007). *Philosophy of education and pedagogy: values of culture. Communicative etiquette: Ukraine. United Kingdom. Germany. France. Spain: Textbook*. Lviv: "Prostir-M" LLC. [In Ukrainian].
- Cherepanova, S. O. (2008). *Philosophy of genealogy: Textbook. / Foreword by prof. VG Skotny*. Kyiv: T-vo "Znannya", KOO. [In Ukrainian].

Valery Redko. Outlines of psychological and pedagogical reflections over the philosophical essence of Svetlana Cherepanova's scientific works

Book review:

Cherepanova S. O. (2015). Philosophy of education. Reflection on the existence of the genus. Adulthood in Ukraine as a spiritual consolidation of society: an intercultural project. Lviv: Ukr. EUROSOCIUM Institute;

Cherepanova S. O. (2020). Philosophy of education. Communicative excursion workshop: students' dialogues about art and education: Lviv (Ukraine) - Oxford (Great Britain): Teaching edition. Lviv: Rastr-7.

Валерій Редько – доктор педагогічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

labredko@ukr.net . <https://orcid.org/0000-0002-4035-4925>

Valery Redko – Doctor of Pedagogical Sciences, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Head of the Department of Foreign Languages of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

labredko@ukr.net. <https://orcid.org/0000-0002-4035-4925>